

รายงานสถานการณ์โรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด

วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

(ข้อมูล ณ วันที่ 4 มิถุนายน 2568)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สถานการณ์โรคหัด

สถานการณ์โรคหัด ตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤษภาคม 2568 มีแนวโน้มพบผู้ป่วยน้อยกว่าในปี 2567 แต่ยังพบผู้ป่วยยืนยันอย่างต่อเนื่อง จากการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข่ออกผื่น/สงสัยโรคหัด โดยใช้ข้อมูลจากโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2568 มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดเยอรมัน 1,163 ราย พบผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ 339 ราย และมีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาโรคหัด 55 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.61 ต่อแสนประชากร ผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด 125 ราย ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน 546 ราย อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ 88 ราย ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต แม้ผู้ป่วยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ (ร้อยละ 74.44) แต่มีแนวโน้มการรายงานผู้ป่วยยืนยันนอกพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 35.06) และมีรายงานผู้ป่วยในจังหวัดที่ยังไม่เคยพบผู้ป่วย ในปี 2567 มาก่อน ได้แก่ เชียงราย นอนบวาลำภู สระแก้ว ชัยภูมิ สุรินทร์ อ่างทอง สระแก้ว กระบี่ ตราด นครราชสีมา ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ศรีสะเกษ นอกจากนี้ ยังมีรายงานผู้ป่วยต่างชาติที่เข้ามารักษาที่ประเทศไทย ในจังหวัดตราด 3 ราย ทั้งนี้ สามารถติดตามข้อมูลสถานการณ์โรคหัด รายสัปดาห์ เพิ่มเติมได้ที่ <https://ddc.moph.go.th/doe/pagecontent.php?page=1862&dept=doe>

สถานการณ์โรคหัดเยอรมัน

จากฐานข้อมูลโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2568 มีรายงานผู้ป่วยยืนยันหัดเยอรมันทางห้องปฏิบัติการ 7 ราย ในจังหวัดระยอง นครราชสีมา นราธิวาส ยะลา และพิจิตร ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต ไม่มีรายงานผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน ทั้งนี้ผู้ป่วยที่ผลตรวจพบภูมิคุ้มกันต่อหัดเยอรมัน กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะทำการตรวจเพิ่มเติมตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกต่อไป

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิด

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดของประเทศไทย จากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ผ่านการรายงานในระบบเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน หัดเยอรมันแต่กำเนิด (โปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง) รหัส 93 ของระบบเฝ้าระวังโรคดิจิทัล (DDS) และระบบข้อมูลสุขภาพ 43 แห่ง รวมทั้งการเฝ้าระวังเฉพาะพื้นที่ (Sentinel surveillance) ในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ใน 17 จังหวัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2568 ได้รับ

รายงานผู้ป่วยสงสัยโรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดสะสม จำนวน 4 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.09 ต่อประชากรเด็กเกิดมีชีพหมื่นคน ไม่พบรายงานผู้เสียชีวิต อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 3 : 1 อายุระหว่าง 5 วัน ถึง 5 เดือน มีการเก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วยส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการทั้ง 4 ราย โดยผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบว่า มีผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันหัดเยอรมัน (Rubella IgM = Positive) 1 ราย ซึ่งจำเป็นต้องนำข้อมูลผู้ป่วยเข้าที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาสรุปต่อไป

ผลการดำเนินงานการเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน ของประเทศไทย ตามเกณฑ์เพื่อการกำจัดโรคขององค์การอนามัยโลก

ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. ประเทศไทยมีอัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน 0.83 ต่อแสนประชากร
2. สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 รายต่อแสนประชากรต่อปี คือ ร้อยละ 12.98 โดยมี 7 จังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี สระแก้ว และระยอง
3. ผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ได้รับการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย ร้อยละ 96.56
4. ผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 72.08
5. การส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรคในการระบาด ที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร้อยละ 9.09
6. ห้องปฏิบัติการได้รับตัวอย่างส่งตรวจภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง ร้อยละ 73.40

(รายละเอียดตามตารางที่ 1 -2)

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินการตามเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคและเป้าหมายของการกำจัดโรคหัด
หัดเยอรมัน ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ปี พ.ศ. 2563 – 31 พฤษภาคม 2568

สถานการณ์การเฝ้าระวังฯ		ปี พ.ศ.					
		2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันหัด หัดเยอรมัน และผู้ที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาต่อแสนประชากร		0.67	0.012	0.03	0.03	8.14	0.61
จำนวนผู้เสียชีวิต (อัตราตายต่อแสนประชากร)		0	0	0	0	11 (0.02)	0
การดำเนินงานตามเกณฑ์	เป้าหมาย	2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราการรายงานผู้ป่วยไข้ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน	$\geq 2/100,000$	1.43	0.26	0.28	0.91	3.48	0.83
สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข้ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 ราย ต่อแสนประชากรต่อปี	$\geq 80\%$	20.78	0.00	2.60	14.29	31.17	12.98
สอบสวนโรคเฉพาะรายในผู้ป่วยไข้ออกผื่นหรือ ผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย	$\geq 80\%$	98.01	93.80	97.99	98.08	99.18	96.56
สัดส่วนของผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ	$\geq 80\%$	95.41	56.00	99.53	86.85	62.98	77.90
สัดส่วนของการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค ในการระบาดที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	$\geq 80\%$	16.13	No outbreak	No outbreak	100 (1/1)	21.95 (45/205)	9.09 (1/11)
สัดส่วนของตัวอย่างส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการ ได้รับภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง	$\geq 80\%$	88.46	63.40	75.81	77.40	71.52	73.40

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรารายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน ($\geq 2 / 100,000$ ประชากรแสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
1	ลำปาง	15	8	8	1.13	60.36	96.33
1	เชียงใหม่	33	10	8	0.49	58.48	84.1
1	แพร่	9	2	2	0.47	67.36	84.49
1	พะเยา	10	2	2	0.44	59.61	84.2
1	ลำพูน	8	1	1	0.25	55.53	89.24
1	เชียงราย	24	4	1	0.09	43.25	78.04
1	แม่ฮ่องสอน	5	0	0	0.00	72.99	95.62
1	น่าน	10	0	0	0.00	62.99	81.52
2	ตาก	11	4	4	0.73	64.63	92.01
2	อุตรดิตถ์	9	2	2	0.46	69.81	95.26
2	พิษณุโลก	17	2	2	0.24	62.58	89.56
2	สุโขทัย	12	1	1	0.17	72.46	95.42
2	เพชรบูรณ์	20	0	0	0.00	68.82	93.9
3	ชัยนาท	7	1	1	0.32	80.15	96.37
3	นครสวรรค์	21	2	2	0.20	66.29	90.66
3	กำแพงเพชร	15	1	1	0.14	76.04	89.85
3	พิจิตร	11	1	0	0.00	80.84	96.51
3	อุทัยธานี	7	0	0	0.00	82.89	98.18
4	อ่างทอง	6	4	2	0.74	79.98	96.45
4	นนทบุรี	27	8	6	0.46	66.55	95.21
4	ลพบุรี	15	3	3	0.41	77.34	94.29
4	นครนายก	6	1	1	0.39	74.31	92.21
4	ปทุมธานี	25	3	2	0.16	59.61	83.17
4	สระบุรี	13	1	1	0.16	73.8	85.26
4	พระนครศรีอยุธยา	17	1	0	0.00	70.35	94.46
4	สิงห์บุรี	5	0	0	0.00	73.38	91.85

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
5	นครปฐม	19	29	12	1.31	67.96	88.75
5	ประจวบคีรีขันธ์	11	29	4	0.74	70.41	93.97
5	ราชบุรี	17	8	5	0.60	68.66	90.21
5	เพชรบุรี	10	2	2	0.42	67.84	93.74
5	สุพรรณบุรี	17	2	2	0.24	61.51	87.42
5	กาญจนบุรี	17	3	1	0.12	61.58	72.32
5	สมุทรสงคราม	4	0	0	0.00	68.62	94.22
5	สมุทรสาคร	12	0	0	0.00	58.3	89.09
6	ระยอง	16	50	35	4.55	69.49	87.77
6	สระแก้ว	12	55	12	2.15	68.73	89.68
6	จันทบุรี	11	18	11	2.07	74.16	93.77
6	ชลบุรี	33	15	11	0.69	61.72	83.82
6	ฉะเชิงเทรา	15	5	1	0.14	78.86	96.5
6	ตราด	5	2	0	0.00	81.35	96.28
6	ปราจีนบุรี	10	1	0	0.00	70.77	90.08
6	สมุทรปราการ	28	0	0	0.00	71.13	94.24
7	ร้อยเอ็ด	26	5	4	0.31	68.31	91.07
7	ขอนแก่น	36	1	1	0.06	62.09	84.88
7	มหาสารคาม	19	0	0	0.00	63.05	88.39
7	กาฬสินธุ์	20	0	0	0.00	69.52	92.69
8	หนองบัวลำภู	11	10	9	1.78	73.11	91.09
8	หนองคาย	11	7	7	1.38	72.85	99.41
8	อุดรธานี	31	21	18	1.16	72.18	96.85
8	สกลนคร	23	5	5	0.44	63.12	82.98
8	นครพนม	15	3	3	0.42	66.65	90.21
8	บึงกาฬ	9	1	1	0.24	71.94	92.48
8	เลย	13	1	1	0.16	65.1	96.12

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข้ ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข้ ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
9	บุรีรัมย์	32	12	10	0.64	66.02	91.36
9	ชัยภูมิ	23	8	6	0.54	66.2	88.32
9	สุรินทร์	28	8	4	0.29	68.65	93.85
9	นครราชสีมา	53	10	6	0.23	69.43	94.87
10	อุบลราชธานี	38	34	31	1.67	61.55	86.49
10	ยโสธร	11	7	7	1.33	76.88	89.67
10	อำนาจเจริญ	8	3	3	0.81	74.72	92.16
10	มุกดาหาร	7	2	1	0.29	61.15	88.77
10	ศรีสะเกษ	29	4	3	0.21	64.92	96.75
11	ภูเก็ต	9	16	15	3.60	54.02	63.69
11	สุราษฎร์ธานี	22	29	23	2.16	67.55	87.02
11	ระนอง	4	13	3	1.67	69.24	93.02
11	กระบี่	10	7	4	0.83	75.09	97.27
11	ชุมพร	11	3	3	0.59	68.08	92.01
11	นครศรีธรรมราช	31	0	0	0.00	62.76	80.22
11	พังงา	6	2	0	0.00	70.59	94.74
12	ยะลา	11	190	73	13.28	45.05	61.97
12	สตูล	7	41	30	9.24	74.05	96.81
12	ปัตตานี	15	184	29	3.93	38.3	43.3
12	สงขลา	29	101	53	3.72	63.62	88.16
12	นราธิวาส	17	111	26	3.17	40.36	54.51
12	ตรัง	13	12	10	1.58	70.54	95.38
12	พัทลุง	11	1	1	0.19	72.18	97.76
13	กรุงเทพมหานคร	108	27	4	0.07	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

* ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdcservice.moph.go.th/>

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคเพื่อกำจัดโรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด ขององค์การอนามัยโลก พบจังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยไข่ออก ผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 2 ราย ต่อแสนประชากร จำนวน 10 จังหวัด และประเทศไทยมีการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจาก พบผู้ป่วย ร้อยละ 96.56 ทั้งนี้ยังมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1.) อัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมันของ ประเทศไทย 2.) สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นผ่านเกณฑ์ 3.) สัดส่วนผู้ป่วย สงสัยหัด หัดเยอรมันที่ได้รับ การตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 4.) สัดส่วนการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ ก่อโรค และ 5.) สัดส่วนของ ตัวอย่างสิ่งส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการได้รับภายใน 5 วัน

เพื่อกำจัดโรคหัด หัดเยอรมันในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังโรคที่เข้มแข็ง โดยในปี 2568 พบมีผู้ป่วยรายงานนอกพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำเพิ่มมากขึ้น ร่วมกับการรายงานผู้ป่วยโรคหัดจำนวนมาก ในประเทศเวียดนามและกัมพูชา ดังนั้นเมื่อพบผู้ป่วย ไข่วัณโรค ผื่น (ชนิด MP rash) หรือผู้ป่วยที่แพทย์สงสัยว่า เป็นหัด ขอให้รายงานข้อมูลผู้ป่วยเข้าสู่ฐานข้อมูลโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง กรมควบคุมโรค (<https://apps-doe.moph.go.th/measles/>) และระบบเฝ้าระวังโรคดิจิทัล (Digital Disease Surveillance; DDS) และสอบสวนโรคเฉพาะราย โดยเฉพาะข้อมูลประวัติการได้รับวัคซีน ประวัติการสัมผัสผู้ป่วย และประวัติ การเดินทาง 21 วันก่อนป่วย พร้อมทั้งเจาะเลือดผู้ป่วยเพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการโดยเก็บภายใน 28 วัน หลังจากผื่นขึ้น (ระยะเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเจาะเลือดคือ เก็บในช่วง 4 - 28 วัน หลังผื่นขึ้น) หรือ เก็บตัวอย่าง จาก throat swab หรือ nasal swab เพื่อตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อกรณีเกิดการระบาด หรือในจังหวัด ที่ไม่เคยมีการตรวจสายพันธุ์เชื้อก่อโรคมามาก่อน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบหาแหล่งต้นตอและการไหลเวียนของ เชื้อภายในประเทศ โดยส่งตรวจได้ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือศูนย์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ เขตต่าง ๆ ทั้งนี้ สามารถศึกษาเพิ่มเติมของคู่มือเกี่ยวกับการเฝ้าระวังได้ทางเว็บไซต์ กองระบาดวิทยา https://ddc.moph.go.th/doe/journal_detail.php?publish=16432

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นจากข้อมูลที่รายงานโดยโรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงาน ป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคและงบประมาณบางส่วน ภายใต้ความร่วมมือ ระหว่างกรมควบคุมโรค และองค์การอนามัยโลก (WHO)

เรียบเรียงโดย : ฉัตรมงคล สัมแป้น, ภูมิภัทร ยอดชมภู, ปณิดา คุ่มผล, ปรางณพิชญ์ วิหารทอง, ชญานิจ มหาสิงห์ ภาวินี ด้วงเงิน กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค